

holm—Westerås—Bergslagens trafik-aktiebolag af Norbergs jernvägs nya aktiebolags rullande materiel m. m.;

Hans Maj:t Konungen tacktes, jemlikt Statsrådets hemställan, i nåder gilla berörda förslag samt förordna att, i enlighet dermed, skulle till Riksdagen aflåtas nådiga propositioner i dessa ärenden af den lydelse, bilagorna till detta protokoll utvisa.

Ex protocollo
Paul Strandberg.

N:o 20.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1878, kl. 5 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående befrielse för Söderhamns jernvägsaktiebolag från skyldigheten att uppehålla trafiken å en del af kommunikationsleden Söderhamn—Bergviken—Bollnäs m. m.; Gifven Stockholms Slott den 8 Februari 1877.

Enligt underdånig skrifvelse den 5 Mars 1858 hafva Rikets Ständer, i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Maj:t föreslagit, beviljat ett lån af 500,000 riksdaler riksmünt för åstadkommande af en kommunikationsled emellan Söderhamns stad och Bollnäs, 4,1 mil, dels genom anläggande af jernväg för lokomotiv eller ångkraft från Söderhamn norr om sjön Marmen till sjön Bergvikens östra strand samt af jernbana för hästkraft förbi Landaforsen i Ljusne elf, dels ock genom upprensningar i denna elf och sjön Warpen, under vilkor, bland andra: att alla för nämnda vattenkommunika-

tions och jernvägsanläggnings åstadkommande och begagnande erforderliga arbeten skulle, mot åtnjutande af statsbidraget, utföras och bekostas genom det för ändamålet bildade Söderhamns jernvägsaktiebolag, hvilket det skulle åligga ej allenast i öfverensstämmelse med plan, som af Kongl. Maj:t fastställdes, och under iakttagande af de för arbetets utförande för öfrigt meddelade föreskrifter fullborda, utan ock sedermera för allmänna trafiken öppna och underhålla denna vattenkommunikationsled och jernväg efter deras hela längd, att statslånet finge, utan ränta och kapitalafbetalning, innehafvas under den för arbetets utförande afsedda tid, hvarefter å hela den utbekomna summan skulle inom slutet af hvarje år inbetalas 5 procent, deraf, för hvad å lånet dessförinnan icke godtgjorts, beräknades fyra procent ränta och återstoden utgjorde kapitalafbetalning; samt att, om någon del af kommunikationsleden, efter fullbordandet, icke underhölles så, att den framgent kunde begagnas, eller betalningsskyldigheten för lånet icke kunde af bolaget fullgöras, kommunikationsleden och jernvägen komme att hemfalla till staten utan rättighet för aktieegarne att erhålla af det allmänna ersättning för gjorda tillskott till företaget.

Om dessa arbetens utförande afslöts den 18 Oktober 1858 med Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader kontrakt, innehållande, bland annat, att arbetena skulle enligt plan, som af Kongl. Maj:t den 24 förutgående September faststälts, varda inom den 31 Oktober 1860 verkställda, och att jernvägarne med allt hvad dertill hörde äfvensom rensningsarbetena i vattendraget skulle af bolaget *framgent* underhållas i öfverensstämmelse med härför särskildt afgifven förbindelse.

Kommunikationsleden har sedermera blifvit i vanlig ordning afsynad och godkänd samt varit af bolaget behörigen vidmakthållen.

Utå en till Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 12 Oktober sistlidna år har styrelsen för nämnda bolag andragit:

att, då statens norra stambana snart komme att uppnå Bollnäs kyrka, och Bollnäs socken sedermera kunde på vida lämpligare sätt än för närvarande komma i förbindelse med Söderhamns stad öfver Kihlforss, der station å stambanan skulle inrättas, förhållandena påkallade, att bolaget, till undvikande af betydlig årlig förlust, befriades från skyldigheten att bestrida den allmänna trafiken å den del af Söderhamn—Bollnäs kommunikationsled, som vore belägen mellan Bergviks station och Bollnäs;

att bolaget, för vinnande af denna befrielse, vore villigt att under den tid af året, då sjön Bergviken vore fri från is, underhålla regelbunden ångbåtsfart, för befordrande af såväl resande som gods emellan Bergviks station å Söderhamns-banan och en blifvande ångbåts- och lastbrygga invid sjön Bergvikens strand i närheten af Kihlforss station, hvilken brygga bolaget ville på sin bekostnad anlägga i enlighet med de föreskrifter, som för den-

sammas konstruktion och utförande kunde komma att af Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader meddelas;

att, beträffande det jernvägsspår, som på en längd af 5,350 fot skulle förbinda den föreslagna bryggan med Kihlaforss station, detsamma syntes med afseende å den betydliga fördel, stambanan deraf skulle hemta för transport af stenkol, m. m. från närmaste hamn, böra både utläggas och trafikeras på statens bekostnad; hvaremot bolaget, derest Söderhamns stad framdeles skulle blifva genom jernväg omedelbart förbunden med Kihlaforss och det då icke skulle finnas fördelaktigt för staten att längre bibehålla sidospåret ned till lastbryggan, vore villigt att lemna den ersättning, som rimligen kunde böra tillerkännas Kronan för afstängningen af detta bispår, för hvilket bolaget skulle kostnadsfritt lemna nödig mark;

att fördelarne af den ifrågasatta förändringen, hvilken skulle tillskynda stambanan en ganska betydlig trafik, blefve: att en tidsbesparing vunnos för dem, som färdades mellan Bergvik och Bollnäs, af omkring två timmar, men ännu betydligare för resande från Söderhamn och omnejden söderut; att fraktgods mellan Söderhamn och Bollnäs skulle vid befördran öfver Kihlaforss icke behöfva omlastas mera än två gånger, hvarigenom det framkomme både fortare och bättre bevaradt än på den nuvarande kommunikationsleden, der omlastning egde rum tre gånger; samt att försändning af fraktgods skulle kunna obehindradt fortgå under hela den tid, då sjön Bergviken vore isfri, hvilket nu vid högt flodvatten, vanligen på försommaren, icke vore möjligt, enär det starka strömdraget då förhindrade lastade pråmars framförande till Landa-banan, till stort men för den då vanligen högst betydliga transporten af lifsmedel till det inre af landet;

att, oaktadt antalet resande och den myckenhet gods, som befordrats å ifrågavarande trafikled från Bergvik till Bollnäs, varit ganska betydande och nästan årligen något tillvuxit, bolaget likväl, enligt hvad ett bifogadt räkenskaps-sammandrag utvisade, ständigt lidit förlust på rörelsen derstädes, hufvudsakligen till följd af dagspenningens i orten stigande under de senaste 10 åren, hvilken prisstegring, enär vid godsomlastningarne och reparationsarbetet å de många pråmarne mycket arbetsfolk dagligen erfordrats, i hög grad inverkat på utgiftsposterna;

att endast Segersta kommun kunde komma att genom trafikledens mellan Bollnäs och Bergvik förläggande i annan riktning än den nuvarande lida något men, hvilket likväl icke skulle inträffa, enär bolaget ämnade anordna *minst* två ordinarie ångbåtssturer i veckan mellan Bergvik och nedre ändan af Landa-banan i närheten af Segersta kyrka;

att bolaget, på grund af hvad sålunda blifvit anfördt, i underdånighet anhölle ej mindre att, så snart norra stambanan uppnådde Bollnäs, få, med bibehållande till förräntning och amortering på bestämdt sätt af den oguldna

delen af statslänet, upphöra med den allmänna trafikens bestridande å kommunikationsleden mellan Bergviks station och Bollnäs, med vilkor, att bolaget den tid af året, då sjön Bergviken vore isfri, underhölle regelbunden ångbåtsfart för person- och godsbefordran mellan Bergviks station samt blifvande ångbåts- och lastbrygga vid Bergvikens strand i närheten af Kihlforss station, än äfven att det jernvägsspår, som erfordrades för denna bryggas förening med Kihlforss station, måtte i samband med stambanebyggnaden få på statens bekostnad anläggas samt trafikeras såsom ett utspår till samma station, för hvilket sidospår jemte 1,500 fots bispår kostnaden, enligt bilagdt, af Kaptenen L. M. Nordenfelt upprättadt förslag, beräknats till 59,000 kronor; samt

att, derest förslaget om detta sidospårs anläggande på statens bekostnad icke kunde bifallas, Kongl. Maj:t likväl täcktes i nåder medgifva, att detsamma finge utföras af Styrelsen öfver statens jernvägbyggnader mot den ersättning från bolaget, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, samt likaledes af Styrelsen för statens jernvägstrafik trafikeras och underhållas mot uppbärande af den trafikavgift, som derför kunde varda bestämd.

Vid insändandet af denna framställning har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gefleborgs län, på grund af hvad anfördt blifvit, tillstyrkt nådigt bifall till densamma samt tillika öfverlemnadt ett utdrag af protokoll, hållet vid kommunalstämma i Segersta socken den 11 sistlidne November, hvarigenom stämman förklarar, att, derest bolaget under den tid af året, då sjön Bergviken vore isfri, tre på hvarandra följande dagar i veckan med ångbåt lade till vid Landa nedre station för befordrande, mot lämplig afgift, af gods och passagerare såväl till och från Bergviks station som blifvande station å norra stambanan i närheten af Kihlforss, stämman icke hade något att erinra mot bifall till ansökningen.

Uti häröfver infor dradt och den 4 sistlidne Januari afgifvet underdånigt utlåtande har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader upplyst:

att de särskilda delarne af ifrågavarande kommunikationsled blifvit i den fastställda planen beräknade till följande belopp, nemligen:

lokomotivbanan mellan Söderhamn och Bergviken, 4	
eng. fots spårvidd	Kronor 725,000: —
hästbanan förbi Landaforsen	„ 58,000: —
uppresningarne i sjön Warpen mellan Landaströmmen	
och Bollnäs	„ 8,860: —
anskaffning af 2 ångbåtar och 10 lastpråmar	„ 58,000: —
	<hr/>
	Summa kronor 849,860: —

att enligt en den 4 sistlidne December af kamereraren i Riksgäldskon-

toret meddelad uppgift af det bolaget beviljade statslån då återstode oguldna 381,507 kronor 37 öre;

och att kommunikationsleden, hvilken blifvit på tillfredsställande sätt vidmakthållen, fullt motsvarat sitt ändamål. Då emellertid statsbanan från Kihlaforss till Bollnäs komme att framgå i närheten af och jemnlöpande med kommunikationsleden mellan sjön Bergviken och Bollnäs, blefve denna, till följd af omlastningar obehöfva och dessutom under vintern obrukbara transportled obehöflig; och, enär sökande bolaget erbjudit sig att underhålla ångbåtsfart mellan Bergviks station och Kihlaforss, äfvensom emellan Bergviks station och Landa nedre station, samt nu inträffade omständighet i afseende å ifrågavarande del af kommunikationsleden vore från bolagets sida oförvållad, hvartill komme att statens jernvägstrafik otvifvelaktigt skulle tillskyndas ökad inkomst genom rörelsens upphörande å ofta nämnda kommunikationsled, tillstyrkte styrelsen nådigt bifall till ansökningen med vilkor: att lastbrygga anlades på bolagets bekostnad vid Kihlaforss, att bolaget iklädde sig sådan förpligtelse, som Segersta kommunalstämma påyrkat, samt att föreskrift meddelades derom, att befrielse från skyldigheten för bolaget att underhålla och trafikera Landaforsleden icke finge träda i kraft förr, än bananläggningen mellan Kihlaforss station och sjön Bergviken blifvit fullbordad och för trafik öppnad.

Styrelsen öfver statens jernvägsbyggnader har uti häröfver den 15 sistlidne Januari afgifvet utlåtande yttrat: att, då på grund af den erfarenhet, som vunnits å andra ställen, der trafikleder anslöte sig till stambana, otvifvelaktigt vore, att trafiken på stambanan skulle genom den föreslagna förändringen vinna en betydlig tillväxt, samt bolaget icke skulle kunna för så billig kostnad anlägga eller med så stor fördel för sig och de trafikerande, som staten, trafikera ett sådant sidospår som det ifrågakomna, berörda sidospår från Kihlaforss till Bergviken syntes böra på statens bekostnad anläggas i sammanhang med nu vid Kihlaforss pågående jernvägsarbeten, samt att, ehuru kostnaden för denna anläggning utgjorde en opåräknad utgift, och några dertill afsedda besparingar i anläggningskostnaderna för norra stambanan icke vore att påräkna, styrelsen likväl ansåge sig böra hemställa, att nämnda utgift finge af jernvägsbyggnadsmedlen bestridas, och att styrelsen måtte erhålla nådigt bemyndigande att härom med Söderhamns jernvägsaktiebolag afsluta kontrakt, grundadt på bolagets erbjudna åtaganden.

Af hvad sålunda förekommit framgår: att, då norra stambanan blifver fullbordad från Kihlaforss till Bollnäs, den allmänna trafiken emellan sist-

nämnda ort och staden Söderhamn kan och bör tillgodoses på ett vida ändamålsenligare sätt än genom anlåtande af den sträcka af Söderhamns jernvägsaktiebolags kommunikationsled, som, delvis jemnlöpande med nämnda stambana, infaller emellan sjön Bergvikens vestra ända, der den så kallade Landa-banan vidtager, och Bollnäs; *att* till följd häraf bolagets åliggande att på denna del af kommunikationsleden sedermera uppehålla trafiken efter all anledning skall, hvad icke kunnat förutses, då bolaget emot erhållande af statslån åtog sig att denna kommunikationsled anordna och trafikera, komma att orsaka bolaget en betydlig årlig förlust; *att* emellertid denna förlust skulle kunna i väsentlig mån från bolaget afvändas och betydande fördelar tillskyndas ej blott trafikerande genom tidsvinst och minskning i utgifter för omlastningar, utan äfven stambanan genom ökad trafik, om, jemte det bolaget befriades från skyldigheten att vidare underhålla och trafikera nämnda kommunikationsled, ett sidospår från Kihlafors station anlades ned till sjön Bergvikens strand och derstädes inrättades en lastbrygga, emellan hvilken och Bergvikens östra strand, der lokomotivbanan från Söderhamn slutar, regelbunden ångbåtsfart skulle af bolaget uppehållas under den tid af året, då sjön är isfri; samt *att* Segersta kommun — den enda som af trafikledens emellan sjön Bergviken och Bollnäs förläggande i nu föreslagna riktning skulle lida men — förklarar sig under vissa förutsättningar icke hafva något att erinra mot detta förslag.

På grund häraf och då, såsom vederbörande myndigheter hemställt, i afseende å de nu ifrågasatta nya anläggningarne icke billigtvis synes böra från statens sida fordras vidare medverkan af sökande bolaget, än att det samma kostnadsfritt för staten lemna nödig jord för anläggningen af det föreslagna sidospåret med bispår samt inrättar och bekostar den erforderliga nya lastbryggan äfvensom håller staten skadeslös, derest framdeles genom anläggning af jernbana från Söderhamn fram till Kihlafors, sidospåret skulle, likasom nu kommer att inträffa med ifrågavarande kommunikationsled, blifva för tillgodoseende af allmänna trafiken obehöfligt, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva:

att i sammanhang med nu pågående jernvägsarbeten må, enligt den af Kaptenen m. m. L. Nordenfelt upprättade plan, från Kihlafors station till stranden af sjön Bergviken anläggas sidospår med dertill hörande bispår, samt kostnaden härför, beräknad till 59,000 kronor, utgå af de för statens jernvägsbyggnader beviljade medel; och

att, utan ändring i gällande bestämmelser angående sättet för förräntning och amortering af det utaf Rikets Ständer vid 1858 års riksdag beviljade lån för åstadkommande af kommunikationsleden emellan Söderhamn och Bollnäs, Söderhamns jernvägsaktiebolag må — så snart ej mindre norra stambanan ända till Bollnäs, än ock berörda sidospår med dertill hörande bispår, blifvit

fullbordade och för trafik upplåtna — frikallas från skyldigheten att vidmakthålla och trafikera kommunikationsleden från den så kallade Landa-banans nedre ändpunkt i närheten af Segersta till Bollnäs, under vilkor: att bolaget, enligt erbjudande, *dels* kostnadsfritt för staten upplåter den för anläggningen af sidospåret från Kihlaforss med bispår nödiga mark; *dels* för binder sig att, derest Söderhamns stad framdeles blifver genom jernväg direkt förbunden med Kihlaforss station, och Kongl. Maj:t då finner det icke vara med fördel för staten förenligt, att nämnda jernvägsspår vidare bibehålles och trafikeras, i anledning deraf till staten utgifva ersättning med ett belopp, som, der godvillig öfverenskommelse icke kan mellan styrelserna för statens jernvägstrafik och för Söderhamns jernvägsaktiebolag derom träffas, skall bestämmas af fem gode män, utaf hvilka Styrelsen för statens jernvägstrafik utser två och bolagsstyrelsen två, hvarefter dessa fyra tillkalla den femte; *dels*, samtidigt med det sidospåret från Kihlaforss utföres, företager och enligt den af Kaptenen Nordenfelt jemväl därför uppgjorda plan fullbordar anläggningen af en ångbåts- och lastbrygga å den plats vid sjön Bergviken, der sidospåret från Kihlaforss slutar; samt *dels* slutligen ikläder sig förbindelse att under den tid af året, då sjön Bergviken är isfri, icke blott underhålla regelbunden daglig ångbåtsfart för person- och godsbefordran emellan Bergviks station vid östra ändan af sjön Bergviken samt nyssnämnda ångbåts- och lastbrygga i närheten af Kihlaforss, utan äfven 3 gånger i hvarje vecka med ångbåt anlöpa Landa-banans nedre ändpunkt för befordrande dit och derifrån af personer och gods såväl till och från Bergviks station som till och från ångbåts- och lastbryggan i närheten af Kihlaforss; allt mot afgifter enligt taxa, som af Kongl. Maj:t fastställes.

De till ärendet hörande handlingar skola vederbörande Utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest välbevågen.

O S C A R.

C. J. Thysekius.

*Utdrag af protokoll öfver civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 8 Februari
1878.*

Närvarande:

Hans Excellens Statsministern Herr Friherre DE GEER,
Hans Excellens Ministern för utrikes ärendena Herr BJÖRNSTJERNA,
Statsråden: Herr LAGERSTRÅLE,
          THYSELIUS,
          CARLSON,
          Friherre ALSTRÖMER,
          LOVÉN,
          Friherre VON OTTER,
          FORSSELL samt
          ROSENSVÄRD.

Departementschefen, Statsrådet Thyselius föredrog i underdånighet:

— — — — —

Slutligen uppläste Departementschefen till justering, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, på Statsrådets enhälliga tillstyrkan, den 1 innevarande månad fattade beslut, uppsatta förslag till nådiga propositioner till Riksdagen:

— — — — —

b) angående befrielse för Söderhamns jernvägsaktiebolag från skyldigheten att uppehålla trafiken å en del af kommunikationsleden Söderhamn—Bergviken—Bollnäs, m. m.

Hans Maj:t Konungen täcktes, jemlikt Statsrådets hemställan, i nåder gilla berörda förslag samt förordna att, i enlighet dermed, skulle till Riksdagen aflåtas nådiga propositioner i dessa ärenden af den lydelse, bilagorna till detta protokoll utvisa.

Ex protocollo
Paul Strandberg.
